[2018] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ

ਬਨਾਮ

ਰਾਜਾ ਆਦਿ

(2015 ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 396-398)

30 ਅਗਸਤ, 2018

[ਆਰ. ਭਾਨੂਮਤੀ ਅਤੇ ਵਿਨੀਤ ਸਰਨ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 – ਧਾਰਾ.302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਧਾਰਾ.34 – ਗੋਲੀਬਾਰੀ – ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਤਲ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਨੂੰ ਸੱਟਾਂ – ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੁਆਰਾ ਸਜ਼ਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਦੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਜੋ ਪੀੜਤ ਦਾ ਵਕੀਲ-ਭਰਾ ਸੀ ਪੀਡਬਲਿਊ 1 – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ 1 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ – ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ: ਪੀਡਬਲਿਊ -1 ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਕੀਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਦਾ ਹੋਇਆ ਸਵੇਰੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 9.30 ਵਜੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ – ਹਾਈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ -1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ -1 ਵਰਗਾ ਵਕੀਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਜੋ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਿਉਂ ਕਰੇਗਾ – ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਦੇ ਛੇਕ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਢੰਗ – ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਸਜ਼ਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਵਿਚਾਰ ਲੈਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਆਯੋਜਿਤ: 1. ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਅਭਿਆਸ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਵਿਖੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ 13 ਜੂਨ, 1995 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9.30 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 13 ਜੂਨ, 1995 ਇੱਕ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨ ਸੀ।

ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਵਕੀਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 9.30 ਵਜੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸਹੀ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਵਰਗਾ ਵਕੀਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਰਾ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਿਉਂ ਕਰੇਗਾ - ਜੋ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਦਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 5][26-ਸੀ-ਐੱਫ]

2. ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ - ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਿਖਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਦਾ ਆਚਰਣ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਗ਼ੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਭਰਾ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਰਾ, ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਭਰਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਿਖਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਦਾ ਆਚਰਣ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 6][26- ਐਫ-ਐੱਚ]

3. ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛਾਤੀ ਦੀ ਖੋਲ ਡੂੰਘੀ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ (ਪੀਡਬਲਿਊ -3) ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵੈਸਟ, ਕੁੜਤਾ ਅਤੇ ਤਹਿਮਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਛੇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੋਲੀ ਦੇ ਛੇਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਛਾਤੀ ਦੀ ਖੋਲ ਡੂੰਘੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਕੱਪੜਿਆਂ, ਯਾਨੀ ਪੱਛਮੀ ਕੁੜਤੇ 'ਤੇ ਛੇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ-ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 7, 8][27- ਬੀ-ਡੀ]

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 396-398 ਆਫ਼ 2015।

2002 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰ. 568, 231 ਅਤੇ 250 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਵਿਖੇ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ 29.05.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਵੀ. ਵੀ. ਵੀ. ਪੱਟਾਭੀਰਾਮ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ, ਸੰਜੇ ਕੁਮਾਰ ਤਿਆਗੀ, ਅਭਿਸ਼ਠ ਕੁਮਾਰ, ਯੂਨਸ ਮਲਿਕ, ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਚੌਧਰੀ, ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ, ਵਕੀਲ ਪੇਸ਼ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ,

ਆਰ. ਬਾਨੂਮਥੀ, ਜੇ. 1. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ 29 ਮਈ, 2009 ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਸਥਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੁਆਰਾ 2002 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 568, 2002 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 231 ਅਤੇ 2002 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 250 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ। 13 ਜੂਨ, 1995 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9.00 ਵਜੇ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸ਼ਾਬੂ, ਰਿਆਜ਼ੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਪਣੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ, ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਅਤੇ ਹਾਫਿਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸ਼ਾਬੂ ਅਤੇ ਰਿਆਜ਼ੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2) ਜੰਗਲ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਰਾਜਾ (ਏ-1) ਨੇ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਸਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ, ਅਰਥਾਤ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸ਼ਾਬੂ ਅਤੇ ਰਿਆਜ਼ੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2) ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਰਾਜੂ (ਏ-2) ਅਤੇ ਆਸ ਮੁਹੰਮਦ (ਏ-3) (ਬਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਾਬੂ ਅਤੇ ਰਿਆਜ਼ੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2) 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਈਫਲਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ। ਸ਼ਾਬੂ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਨਾਲ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਜ਼ਖਮੀ ਰਿਆਜ਼ੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2) ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ। ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖ ਕੇ, ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਭੱਜ ਗਏ। ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ, ਕਾਨੂੰਨ ਹਰਕਤ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਡਾ. ਪੀ.ਕੇ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ (ਪੀਡਬਲਿਊ3) ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸ਼ਾਬੂ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤੀਆਂ:

“1. ਗੋਲੀ ਦਾ ਜ਼ਖ਼ਮ 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x 1 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ x ਛਾਤੀ ਦੀ ਗੁਫਾ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਡੂੰਘੀ ਛਾਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2 ਸੈਂਟੀਮੀਟਰ। ਸੱਜੇ ਨਿੱਪਲ ਦੇ ਹੇਠਾਂ 4 ਵਜੇ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹਾਸ਼ੀਏ ਉਲਟੇ ਅਤੇ ਫੇਸੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੋਈ ਕਾਲਾਪਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸੜਨ ਨਹੀਂ (ਬਾਹਰੀ ਜ਼ਖ਼ਮ) ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਮੱਧਮ ਪਿੱਛੇ ਵੱਲ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਖੱਲ”

3. ਜ਼ਖਮੀ ਗਵਾਹ ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਅਤੇ ਰਿਆਜ਼ੂਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2) ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਾ (ਏ-1) (ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਰਾਜੂ (ਏ-2) ਅਤੇ ਆਸ ਮੁਹੰਮਦ (ਏ-3) ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. 34 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਚੌਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਸਰਫਰਾਜ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ,

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਰਾਜ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

4. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਵੀ.ਵੀ. ਪੱਟਾਭੀਰਾਮ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ (ਵਿਅਕਤੀਆਂ) ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਯੂਨਸ ਮਲਿਕ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ/ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

5. ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਵਿੱਚ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੁਆਰਾ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ 13 ਜੂਨ, 1995 ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ 9.30 ਵਜੇ ਵਾਪਰੀ। ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 13 ਜੂਨ, 1995 ਇੱਕ ਕੰਮਕਾਜੀ ਦਿਨ ਸੀ। ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਵਕੀਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਗਰ-ਪਾਲਿਕਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਸਵੇਰੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਠੀਕ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ 9.30 ਵਜੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਵਰਗਾ ਵਕੀਲ ਅਦਾਲਤ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਭਰਾ-ਸ਼ਾਬੂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਿਉਂ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਪਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-1-ਇਮਾਮੁਦੀਨ ਦਾ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵਿਵਹਾਰ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

6. ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਿਖਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦਾ ਆਚਰਣ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਭਰਾ, ਸ਼ਾਬੂ, ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਰਾ, ਰਿਆਜ਼ੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-2), ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਾਂਹ ਵਿੱਚ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਭਰਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਲਿਜਾਣ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਿਖਣ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਫਿਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਮਾਮੁਦੀਨ (ਪੀਡਬਲਿਊ-1) ਦਾ ਆਚਰਣ ਅਜੀਬ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

7. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਢੁਕਵਾਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸ਼ਾਬੂ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਲੱਗੀ ਸੀ - ਛਾਤੀ ਦੀ ਖੋਲ ਡੂੰਘੀ ਸੀ। ਡਾ. ਪੀ.ਕੇ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ (ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-3) ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸ਼ਾਬੂ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਭੇਜੇ ਗਏ ਵੈਸਟ, ਕੁੜਤਾ ਅਤੇ ਤਹਿਮਾਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੀ ਛੇਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸ਼ਾਬੂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੋਲੀ ਦੇ ਛੇਕ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ-ਸ਼ਾਬੂ ਦੀ ਛਾਤੀ 'ਤੇ ਛਾਤੀ ਦੀ ਖੋਲ ਡੂੰਘੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਨੇ ਗਏ ਕੱਪੜਿਆਂ, ਯਾਨੀ ਪੱਛਮੀ ਕੁੜਤੇ 'ਤੇ ਛੇਕ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਦੇ ਛੇਕ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਤਰੀਕੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਉਲਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

8. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ।

9. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- **ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।**

Megha Tak

Advocate Megha Tak